

INSTRUKCJA RADY MINISTRÓW

z dnia 28 października 1950 r.

w sprawie wypłat w nowym pieniądzu wynagrodzeń za pracę.

W związku z ustawą z dnia 28 października 1950 r. o zmianie systemu pieniężnego zarządza się, co następuje:

1. Wszelkie wynagrodzenia za pracę, należne według umów o pracę lub umów służbowych, wypłaca się począwszy od dnia 30 października 1950 r. w nowym pieniądzu, bez względu na okres, za który wynagrodzenia te zostały obliczone.

2. Wynagrodzenia, które zgodnie z pkt 1 przypadają do wypłaty począwszy od dnia 30 października 1950 r., wypłacać należy — do czasu przeliczenia wszystkich składników płacy na nowy pieniądz, o czym niżej mowa — na podstawie list płacy, sporządzonych w złotych dotychczasowych. Listy te należy sporządzać z zachowaniem wszystkich dotychczas w tym zakresie obowiązujących przepisów ustaw i rozporządzeń, zbiorowych układów pracy i postanowień indywidualnych umów o pracę. Także zgodnie z dotychczas obowiązującymi przepisami należy dokonać potrąceń na podatek od wynagrodzeń i wpłaty na SFO.

Od obliczonej w ten sposób kwoty wynagrodzeń netto należy dokonać ewentualnych potrąceń z wszelkich innych tytułów, upoważniających lub zobowiązujących do dokonania potrąceń z należnego pracownikowi wynagrodzenia.

Dopiero kwotę ostatecznie przypadającą do faktycznej wypłaty do rąk pracownika należy przeliczyć na nowy pieniądz w stosunku 1 zł dotychczasowy równa się 3 (trzy) grosze nowe i w nowym pieniądzu wypłacić.

Powstałych przy tym przeliczeniu ułamków nowego grosza poniżej pół grosza nie uwzględnia się. Ułamki wynoszące pół i więcej nowego grosza zaokrągla się do pełnych groszy.

3. Z przepisów pkt 2 wynika, że do czasu przeliczenia wszystkich składników płac, tj. stawek podstawowych lub zasadniczych, dodatków służbowych i funkcyjnych, wszelkich innych dodatków itd. na nowy pieniądz — listy płac i wszelkie inne dokumenty płacowe należy sporządzać jak dotychczas, tzn. tak, jak gdyby prawnymi środkami płatniczymi pozostawały nadal dotychczasowe złote. W szczególności listy płac i inne dokumenty płacowe wystawione przed dniem 30 października 1950 r.

a dotyczące na przykład: wypłaty miesięcznej, płatnej z dołu za mies. październik br. lub miesięcznej płatnej z góry za mies. listopad br. służyć nadal jako dokumenty płacowe. Osiągnąć to można bądź w ten sposób, że rubrykę „pokwitowanie z odbioru“ podzieli się na dwie rubryki, bądź w ten sposób, że za rubryką „przypada do wypłaty“ doklei się wąskie paski papieru, które stworzą miejsce dla nowej rubryki. W tak utworzonej nowej rubryce należy wpisać kwotę przypadającą każdemu pracownikowi do wypłaty w nowym pieniądzu.

Na kopertach zarobkowych, odcinkach list płac itp. dokumentach płacowych wręczanych pracownikowi należy wypisać wypłacaną sumę w nowym pieniądzu.

4. Wynagrodzenia, tzn. zarówno cały zarobek, jak i zaliczki lub wypłaty reszty zarobku, których termin płatności przypada wg obowiązujących przepisów prawnych, postanowień zbiorowych, układów pracy lub umów indywidualnych w dniu 31 października 1950 r., tzn. w szczególności wynagrodzenia miesięczne płatne z dołu za październik br. lub płatne z góry za listopad, należy wypłacać począwszy już od poniedziałku dnia 30 października i w ciągu następnych dwóch dni, tj. dnia 31 października i 1 listopada.

5. Wszelkie prace, związane z ustaleniem zapotrzebowania na nowy pieniądz, przeznaczony na wypłatę wynagrodzeń w dniach: 30, 31 października i w dniu 1 listopada br., należy rozpocząć już w najwcześniejszych godzinach porannych w niedzielę, dnia 29 października 1950 r. tak, aby zapotrzebowanie to mogło być zgłoszone do Narodowego Banku Polskiego lub innej właściwej kasy możliwie już w niedzielę, dnia 29 października 1950 r.

Zapotrzebowanie to obliczyć należy biorąc pod uwagę jedynie kwoty ostateczne, tzn. te, które przypadają do rzeczywistej wypłaty do rąk pracowników.

6. Jeśli w jakimkolwiek urzędzie, zakładzie, instytucji lub przedsiębiorstwie nie będzie można zakończyć wypłat wynagrodzeń, o których mowa w pkt. 4, w dniach 30 i 31 października br., to urzędy te, zakłady, instytucje i przedsiębiorstwa uruchomią swe biura wypłat także i w dniu 1 listopada br., bez względu na przypadający w tym dniu dzień świąteczny.

Oddziały NBP, kasy PKO i inne właściwe kasy skarbowe lub instytucje bankowe czynne będą w dniu 29 października 1950 r. (w niedzielę) i w dniu 1 listopada (dzień świąteczny) — jak w dnie powszednie.

7. W związku z zadaniami, które mają być wykonane odnośnie przeliczeń wypłat w dniach 29 października 1950 r. (niedziela) oraz w dniu 1 listopada 1950 r. (dzień świąteczny), zobowiązuje się pracowników wydziałów rachub, kasjerów i inne osoby dokonyujące wypłat poborów i zarobków do stawienia się w tych dniach do pracy. Zobowiązanie to obejmuje również i pracowników odpowiedzialnych za gospodarkę finansową urzędu, zakładu, instytucji lub przedsiębiorstwa.

8. Pracownicy, którzy następną kolejną wypłatę (cały zarobek, zaliczkę lub resztę zarobku) otrzymać mają — wg przepisów prawa, umowy lub zwyczaju — dopiero w dniu 2 listopada 1950 r. lub w dniach późniejszych, otrzymają w nieprzekraczalnym terminie do dnia 4 listopada 1950 r. ze środków urzędu, zakładu, instytucji lub przedsiębiorstwa, w którym pracują, wyrównanie chroniące ich przed skutkami wymiany przeprowadzanej na ogólnych zasadach. Dotyczy to pracowników, którzy pierwszą dla nich wypłatę w nowym pieniądzu otrzymać mają dnia 2 listopada 1950 r. albo później, a więc takich, którzy do czasu otrzymania nowej wypłaty, będą musieli utrzymywać się z pieniędzy uzyskanych z wymiany reszty swej poprzedniej wypłaty na nowy pieniądz na ogólnych zasadach.

Wyrównanie to zostanie obliczone w zależności od:

a) kwoty, która wypadnie z podzielenia ostatniej w złotych dotychczasowych wypłaty rzeczywistej (tzn. kwoty, która po wszelkich potrąceniach, przypadła ostatnio do wypłaty do rąk pracownika), przez ilość dni kalendarzowych dzielących dzień ostatniej wypłaty w złotych dotychczasowych od dnia, w którym według umowy lub zwyczaju ma nastąpić najbliższa wypłata w nowych złotych, bez względu na to, czy wypłata ta w złotych nowych stanowić będzie resztę zarobku, zaliczkę lub cały zarobek;

b) od ilości dni kalendarzowych, które przypadną w okresie od dnia 1 listopada br. włącznie do dnia najbliższej kolejnej wypłaty po reformie, ale nie więcej niż za 15 (piętnaście) dni kalendarzowych. Dnia najbliższej kolejnej wypłaty nie wlicza się do ilości dni kalendarzowych.

Wyrównanie to obliczyć zatem należy przez przemnożenie kwoty określonej pod a) przez ilość dni, o których mowa pod b). Uzyskaną w ten sposób kwotę w złotych dotychczasowych należy przeliczyć na nowy pieniądz w stosunku 1 zł dotychczasowy równa się 2 grosze nowe.

U w a g a :

Przeliczenie w stosunku 1 zł dotychczasowy równa się 2 gr. nowe, a nie 3 grosze nowe, stosuje się dlatego, że jeden nowy grosz za jednego złotego dotychczasowego, pracownik otrzyma wymieniając pieniądze pozostałe z poprzedniej wypłaty. Wyrównanie to należy wypłacić na podstawie odrębnej listy wypłat. Ta lista wypłat posiadać winna następujące rubryki: Nr kolejny pracownika, imię i nazwisko, kwotę, o której mowa pod a), ilość dni kalendarzowych, za które należy się wyrównanie, należąca kwota w złotych dotychczasowych, kwota w złotych nowych, pokwitowanie pracownika. Listę tę należy sporządzić odrębnie, rubrykując odpowiednio czyste arkusze papieru.

Kwoty wypłacane tytułem tego wyrównania są wolne od podatku od wynagrodzeń i wpłat na SFO. Z kwot tych nie wolno dokonywać jakichkolwiek potrąceń, ani na rzecz pracodawcy, ani osób lub instytucji trzecich.

Przykłady :

I. Pracownik pobiera wynagrodzenie w dwóch ratach. Pierwszą ratę otrzymał 23 października 1950 r., następną otrzymać ma dnia 6 listopada 1950 r. Ponieważ dni wypłat w tym rachunku się nie liczy, wypada, że okres ostatniej wypłaty dzieli od okresu następnej wypłaty — w tym przykładzie — 13 dni kalendarzowych. W ostatniej wypłacie, tj. tej, którą w tym przykładzie — pracownik otrzymał 23 października 1950 r., wypłacono jemu rzeczywiście po wszystkich potrąceniach kwotę zł 7.998.—.

Dzielimy 7.998 przez 13 i otrzymujemy zł 615,20 groszy, jako kwotę, o której mowa pod a). Kwotę zł 615,20 mnożymy przez ilość dni, o których mowa pod b) tj. w tym przykładzie przez 5, bo tyle dni kalendarzowych upłynie od 1 listopada włącznie do dnia 5 listopada włącznie.

Otrzymujemy: zł 615,20 × 5 = zł 3076. Kwotę zł 3076 mnożymy przez dwa i otrzymujemy 6152 nowych groszy, czyli 61 zł 52 grosze w nowym pieniądzu. Tę kwotę pracownikowi wypłacamy. W ten sposób pracownik uzyska w nowym pieniądzu:

a) z wymiany zł 3076.— na ogólnych zasadach: 30 zł 76 gr,

b) z wyrównania: 61 zł 52 gr.

Razem 92 zł 28 gr tzn., że całość pieniędzy, z których pracownik ma się utrzymywać począwszy od dnia 1 listopada 1950 r. została jemu przeliczona w stosunku: 1 zł dotychczasowy = 3 grosze nowe, albo 100 zł dotychczasowy = 3 złote nowe.

II. Pracownik pobiera wynagrodzenie miesięczne (lub tzn. ryczałt) płatne wg umowy lub zwyczaju stale dnia

piętnastego każdego miesiąca. Ostatnie wynagrodzenie przed reformą otrzymał dnia 15 października 1950 r., następną otrzymał dnia 15 listopada 1950 r. Wynagrodzenie to wynosi po wszystkich potrąceniach dla przykładu zł 21520. Dzielimy 21520 przez 30 dni, bo tyle dni kalendarzowych dzieli w tym przykładzie dzień jednej wypłaty od dnia drugiej wypłaty. Otrzymujemy:

zł 21520 : 30 = 717 zł 33 gr,

kwotę 717 zł 33 grosze mnożymy przez 14, bo tyle dni upłynie od 1 listopada do dnia 14 listopada włącznie: zł 717,33 × 14 = zł 10042,62 po zaokrągleniu zł 10043. — kwotę zł 10.043 — mnożymy przez dwa i otrzymujemy 20.086 nowych groszy, czyli 200 zł 86 groszy w nowym pieniądzu. Tę kwotę wypłacamy pracownikowi.

Po doliczeniu kwoty uzyskanej z wymiany zł 100,43 na ogólnych zasadach pracownik uzyska razem w nowym pieniądzu zł 301,29, tzn., że całość pieniędzy, z których pracownik ten ma się utrzymywać od dnia 1 listopada 1950 r. została mu przeliczona w stosunku 1 zł dotychczasowy = 3 grosze nowe, albo 100 zł dotychczasowych = 3 złote nowe.

U w a g a :

Wyrównanie to nie przysługuje oczywiście pracownikowi, który dopiero rozpoczął pracę w danym zakładzie, instytucji lub przedsiębiorstwie i któremu pierwsza w ogóle wypłata należy się wg umowy dopiero po dniu 1 listopada. Pracownik ten otrzyma swoją wypłatę już w nowym pieniądzu, więc do wyrównania nie ma prawa.

9. Natychmiast po dokonaniu pierwszych wypłat w nowym pieniądzu urzędy, zakłady, instytucje i przedsiębiorstwa przystąpią w sposób zorganizowany (centralnie) do przeliczenia stawek płac i wszelkich do nich dodatków, ze złotych dotychczasowych na złote nowe, kierując się następującymi zasadami:

a) 1 złoty dotychczasowy = 3 grosze nowe

Odpowiednio: 1 grosz dotychczasowy = 0,03 grosza nowego;

b) stawki płac i wszelkie do nich dodatki — gdy ustalone są za godzinę pracy — przelicza się z zaokrągleniem do pełnych groszy w ten sposób, że ułamki nowego grosza wynoszące pół grosza i więcej — przyjmuje się za pełny grosz; ułamki poniżej pół grosza odrzuca się;

c) stawki płac i wszelkie do nich dodatki — gdy ustalone są za miesiąc — przelicza się z zaokrągleniem do 10 groszy w ten sposób, że kwoty w wysokości 5 nowych groszy i więcej przyjmuje się za 10 groszy; kwoty poniżej 5 nowych groszy odrzuca się.

10. Po dokonaniu przeliczeń, o których mowa pod pkt. 9, CZP i inne właściwe instytucje nadrzędne zarządzają wydrukowanie tabel płac i wszelkich do nich dodatków, z podaniem wysokości stawek i wszelkich dodatków w nowym pieniądzu.

Z chwilą wydrukowania tych tabel w potrzebnej ilości egzemplarzy urzędy, zakłady, instytucje i przedsiębiorstwa sporządzać będą listy płac i wszelkie inne obliczenia płacowe, z wykazaniem wszystkich składników płacy wyłącznie w nowym pieniądzu. Ostateczny termin dla wprowadzenia list płacy i wszelkich innych obliczeń płacowych, wypełnianych wyłącznie w nowym pieniądzu, ustala się na dzień 31 stycznia 1951 r.

11. Kierownicy urzędów, zakładów, instytucji i przedsiębiorstw winni niedokonania w ustalonym terminie wypłat, o których mowa w pkt. 4 i 8 niniejszej instrukcji, pociągnięci zostaną do odpowiedzialności.

12. Instrukcja niniejsza wchodzi w życie z dniem 29 października 1950 r.

PREZES RADY MINISTRÓW

Józef Cyrankiewicz